

Voorwoord

Deze handleiding wordt uitgereikt tijdens de cursus 'Expert Familiezorg'. Het is een handleiding voor de expert/trainer familiezorg om de cursus Verdieping familiezorg te kunnen gaan geven. De trainer heeft hieraan voorafgaand zelf de cursus 'Expert Familiezorg' gevolgd en hiervoor een certificaat ontvangen.

Hart van de zorg

Het hart van de zorg is daar waar de zorg gegeven wordt, waar kwetsbare families vragen, problemen en wensen hebben. Die families zijn in toenemende mate zelf verantwoordelijk voor hun zorg. De moderne samenleving is immers aan het veranderen. De verzorgingsstaat groeit uit tot een managementstaat. Waarden als onderlinge solidariteit en sociale zekerheid maken plaats voor efficiëntie en effectiviteit.

Met de komst van de participatiemaatschappij wordt de politieke wens uitgesproken dat iedereen mee mag doen en dat we meer samenwerken op wijkniveau, laagdrempelig, gehoor gevend aan burgerinitiatieven. De compassie met mensen die niet mee kunnen doen, omdat ze bijvoorbeeld in een langdurige intensieve zorgsituatie zitten, komt met beide maatschappelijke ontwikkelingen in het gedrang. Er rust nog steeds een taboe op de erkenning dat het bespreekbaar maken van 'moeilijke' zaken alleen thuis hoort bij specialisten.

Exfam doet een beroep op professionals in zorg, welzijn en gemeentelijke diensten om daar waar serieuze problematiek achter de voordeur plaatsvindt en moeilijke zaken besproken

dienen te worden, het **familiegesprek als interventie** in te voeren. Met z'n allen aan tafel om op familieniveau de goede dingen samen te doen en vol te houden.

Wat betekent dit voor de praktijk? Wat gebeurt er in de ontmoeting tussen zorgvrager, familiezorger en beroepskracht? Wat speelt zich af in die zorgrelaties?

Je hebt in de cursus 'Expert Familiezorg' kennism gemaakt met een relationele benadering. In deze handleiding krijg je handvatten om die benadering over te dragen. We bekijken de posities van familieleden, gaan op zoek naar afstemming tussen familiezorger, zorgvrager en beroepskracht, ontrafelen dialogen en gaan dieper in op vraagverheldering.

Overbelast

Waar een familiezorger is, is een zorgvrager. In hun relatie gaat het over geven en ontvangen van zorg. Wanneer de familiezorger over de zorgrelatie praat, vertelt hij een verhaal over het ontstaan van de relatie, wat ze hebben meegemaakt. De verhalen kenmerken zich door liefde, frustratie, woede, geduld, genegenheid, loyaliteit, wederkerigheid, uitputting en bewondering. Ze roepen vragen op als 'Waarom zorg ik zoals ik zorg?' 'Waarom handel ik op deze manier?' 'Waarom voel ik de ene keer vreugde en ben ik de andere keer verdrietig?' 'Hoe raakt de zorg mij?' en 'Hoe voelt de ander zich?'.

In toenemende mate raken families overbelast. Uit onderzoek blijkt dat die overbelasting psychisch, sociaal, financieel en fysiek van aard is. Uit vragen blijkt behoefte aan individuele ondersteuning zoals een tilcursus, hulp bij het invullen van vragenlijsten, indienen van bezwaarschriften. Ook vragen families om gezinsondersteuning bij verstoorde communicatie en bij het verwerken van ziekte. Deze handleiding richt zich op hoe je professionals kunt leren omgaan met de veranderende interactie tussen familieleden.

Het kijken naar en begrijpen van relaties en zorgrelaties is belangrijk op het moment dat familiezorger en zorgvrager een beroep doen op hulpverlening. Is er sprake van rolomkering, loyaliteit of wederkerigheid? Wat hebben familieleden nodig om hun problemen op te lossen? Dat komt allemaal aan bod in deze handleiding.

Grondslagen voor humane zorg

Methode familiezorg is ontwikkeld vanuit een onderliggend gedachtegoed. Dit gedachtegoed dragen we uit middels het handelen volgens onze grondslagen. Hierin ligt ons hart en onze missie voor humane zorg.

De handleiding geeft voor de drie scholingsdagen de inhoud weer. Vanzelfsprekend kun je die naar eigen inzicht aanpassen. Houd hierbij de belangrijkste onderdelen van de Methode familiezorg voor ogen:

- Grondslagen
- Zorgtriade
- Genogram
- Vraagverheldering aan de hand van zeven thema's.

N.B. Waar familiezorger staat, kun je ook mantelzorger lezen.

Het kijken naar en begrijpen van
relaties en zorgrelaties
is belangrijk op het moment
dat familiezorger en zorgvrager
een beroep doen op hulpverlening.

Grondslagen in de familiezorg

De grondslagen van de Methode familiezorg dienen als fundament en leidraad voor de cursus 'Expert Familiezorg'.

Open communicatie leidt tot minder stress

- over emoties kun je niet onderhandelen
- de grondslag van zorg is ontmoeting
- een ideale ontmoeting begint met invoegen
- integer contact is de bal spelen en niet de man
- in een gesprek is het gemeenschappelijk doel altijd de leidraad
- ontschuldigen is nodig om waardevrij met anderen om te gaan
- het onderscheiden van feit en mening bevordert inzicht
- wat de ander van mij vindt en ik van de ander is niet ter zake doende
- ken jezelf als je de ander wil leren kennen
- zorg speelt zich altijd af in de privésfeer
- intuïtie bestaat ~~niet~~ wel